

Hur var det med jämställdheten?

Styrelsearbetet i koloniträdgårdarna leddes under lång tid till stora delar av män. Så var det också i Bergshamra ända fram till 1973. Bilden föreställer ombuden för föreningen Koloniträdgårdar i Stockholm omkring 1916.

När koloniträdgårdarna i Bergshamra fyllde 20 år 1939 gav styrelsen ut en liten minnesskrift, ”Minnesskrift över Bergshamra Trädgårdskoloniförenings verksamhet åren 1919 – 1939” (kan läsas i sin helhet på vår hemsida). Där finns en lista med 23 namn på de kolonister som varit styrelseledamöter och uppgifter om vilka år de suttit fram till 1933. Det är 2 kvinnor och 21 män.

Den första tiden 1919 – 1923 var kolonisternas ställning svag och i princip alla beslut fattades av Odlingssällskapet Stockholms omnejd, som också förde kolonisternas talan gentemot

Domänstyrelsen, byggnadsstyrelsen och andra myndigheter. Men sällskapet tillsatte också en kolonist, Erik Gottfrid Hagström, som ”ordningsman” och länk mellan kolonisterna och sällskapet. Under åren 1923 - 1927 fanns en Rådskommitté med en styrelse av kolonister. Under perioden 1928 – 1933 kallade man sig Bergshamra Trädgårdskolonister och hade en egen styrelse. Men hela tiden var det Odlingssällskapet Stockholms omnejd som styrde och ställde i alla viktiga frågor. Parentetiskt kan nämnas att sällskapets egen styrelse år 1919 bestod av tio personer. Tre av dessa var kvinnor: Anna Åbergsson, Margit Danielson och Ingeborg Schager.

Vi tar listan ovan med de 23 namnen och försöker räkna ut jämställdheten på följande sätt: en man som sitter i styrelsen ett år bli ett mansår, sitter han två år blir det två mansår osv. En kvinna som sitter ett år i styrelsen blir ett kvinnoår osv. Resultatet för åren 1923 – 1933 blir då 2 kvinnoår och 60 mansår. Det som skrivs här berör inte direkt begrepp som makt, inflytande eller demokrati, utan enbart könsfördelningen i styrelserna.

När Bergshamrakolonisterna bildar en egen förening, Bergshamra Koloniförening U.P.A. år 1931 och får överta arrendet år 1934 kunde man kanske tro att kvinnornas representation i styrelserna skulle stärkas. Men det blev tvärtom. Från att ha varit väldigt få kvinnor i koloniststyrelserna blev antalet nu 0 under en mycket lång tid.¹ Det dröjde ända till 1956 innan den första kvinnan gör sin entré som ordinarie styrelseledamot i Bergshamra Koloniförening. Det var Margit Qvarnström som bröt den långvariga manliga hegemonin. Efter Margit, som satt kvar till årsmötet 1967, blev det en återgång till de gamla vanliga styrelserna utan kvinnliga ordinarie ledamöter. Men en reaktion kom 1973 under Sven Fjelkenstams ordförandeskap då tre (3) kvinnor valdes in i styrelsen, som då fick hela 60 procent kvinnor. Efter en väldigt trög start på jämställdhetens område hände det plötsligt mycket. Efter det här har andelen kvinnor varierat, men det aldrig mer saknats kvinnor i föreningens styrelser.

Den första kvinnliga styrelseordföranden blev Margareta Göransson 1987. Nummer två blev Barbro Hjelm 1999. Ewa Elfner valdes 2016 och blev den tredje kvinnliga styrelseordföranden i föreningens historia och vår nuvarande ordförande, Pia Åkerman, blev den fjärde. Idag består styrelsen av fyra kvinnor och två män, vilket betyder att andelen kvinnor är drygt 66 procent.

Det var inte bara i Bergshamra som det gick långsamt för jämställdheten. Sverige var faktiskt sist i Norden att få kvinnlig rösträtt.² År 1919 infördes politisk rösträtt för den andra halvan av befolkningen och riksdagsvalet 1921 brukar räknas som det första där både kvinnor och män hade lika rösträtt. Men det dröjde ända till 1974 innan andelen kvinnor i riksdagen hade segat sig över 20 procent. Efter senaste valet 2018 blev fördelningen 46 procent kvinnor och 54 procent män.

---

¹ Föreningens verksamhetsberättelser för de aktuella åren.

² Riksdagsbiblioteket och www.demokrati100.se